

KARMØY KOMMUNE

Postboks 167

4291 KOPERVIK

Kontakt saksbehandler

Anne Stensland, 51568901

Uttale- forslag planprogram og oppstartsvarsel - kommuneplan - Karmøy - kommuneplanens arealdel 2023 – 2032

Karmøy kommune har utarbeidet et godt planprogram som i stor grad er i tråd med statlige og regionale føringer. Med dette planprogrammet legger kommunen opp til en utvikling i kommunen som er i tråd med nasjonale forventninger på flere områder. Vi vil særlig trekke frem kommunens intensjon om å gjennomgå arealreservene og vurdere dem, sett i lys av dagens føringer om jordvern, klima, natur- og kulturmiljø. I tillegg legger kommunen opp til fortetting og transformasjon av eksisterende byer. Noe som vil legge opp til en økning i sykkel og gange, og bidra til å redusere bruken av personbil. Kommunen har flere regionalt viktige næringsområder som gjennom kommuneplanen skal revideres, fortettes og styrkes.

Vi roser kommunen for det gode arbeidet som er lagt ned i planprogrammet, og fremmer i vår uttale innspill og merknader som bygger opp under kommunens gode intensjon for det videre arbeidet.

Bakgrunn for saken

Karmøy kommune skal rullere kommuneplanens arealdel og har utarbeidet forslag til planprogram. Det er tre sentrale tema i planprogrammet;

- Hvordan skal vi ta vare på naturen?
- Hvor skal vi handle og jobbe?
- Hvor skal vi bo og leve?

Lovgrunnlag

Krav til planprogram er forankret i plan- og bygningsloven (pbl) § 4-1, jf. pbl. §§ 11-12 og 11-13, der kravene til innhold, og Statsforvalterens rolle er beskrevet slik i § 4-1, 2. og 3. ledd:

«Planprogrammet skal gjøre rede for formålet med planarbeidet, planprosessen med frister og deltakere, opplegget for medvirkning, spesielt i forhold til grupper som antas å bli særlig berørt, hvilke alternativer som vil bli vurdert og behovet for utredninger. Forslag til planprogram sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn samtidig med varsling av planoppstart. Planprogrammet fastsettes ordinært av planmyndigheten.

Dersom berørte regionale og statlige myndigheter på grunnlag av forslag til planprogram vurderer at planen kan komme i konflikt med nasjonale eller viktige regionale hensyn, skal dette framgå av uttalelsen til forslaget til planprogram.»

Våre innspill

Forslaget til planprogram er tydelig med en klar oppbygning. Kommunens visjon kommer tydelig frem, og tema som skal utredes er godt forklart. Planprogrammet belyser utfordringene, mulighetene og målene kommunen har satt seg innenfor hvert tema. Vi vil rose kommunen for at de gjennom sin planstrategi og planprogram åpner for tilbakeføring av areal til LNF-formål i de tilfellene der arealreserven kommer i konflikt med jordvern og naturverdier. Dette er i tråd med nasjonale forventninger til kommunens arealplanlegging, nasjonal og regional jordvernstrategi, og våre internasjonale forpliktelser gitt gjennom naturavtalen. En gjennomgang av arealreservene bør også ta hensyn til oppdatert kunnskap om naturfare og annen risiko. Vi støtter kommunens intensjon om å fortette i byområdene, samle tjenester, og tilrettelegge for gange. Dette er grep som vil løfte kommunen, og bidra til å heve kvaliteten på byområdene for innbyggerne, samtidig som det reduserer klimagassutslippene.

Plan- og utredningstema

Bolig og utvikling

Vi støtter kommunens visjon om å fortette og transformere i de tre byene, samtidig som boligreserver skal tilbakeføres til LNF-formål i de områdene som er i konflikt med jordvern og natur. Kommunen bør i hovedsak satse på utvikling i de tre byene fremfor å legge til rette for utvidet sentrumsfunksjon i tettsteder og bygder. Dette er prinsipp som kommunen bør legge til grunn når arealinnspillene skal vurderes.

Som det blir påpekt i planprogrammet, har Karmøy en stor arealreserve til boligareal, samtidig som kommunen topper landsstatistikken for arealreserver for bolig på jordbruksareal. Både i planstrategien og i forslag til planprogram blir det fremhevet at man forventer en lav befolkningsvekst på Karmøy i planperioden. Som resten av landet, vil også Karmøy møte demografiske utfordringer med en aldrende befolkning med andre behov knyttet til nærområdene.

Vi støtter kommunens intensjon om å vurdere tilbakeføring av arealreserver til LNF-formål dersom de er i konflikt med jordvern eller naturverdier. Dette er i tråd med nasjonale og regionale føringer, og tydeliggjør samtidig det uttalte ønsket Karmøy har om å være en foregangskommune på jordvern. En gjennomgang av arealreservene bør også ta hensyn til oppdatert kunnskap om naturfare og annen risiko. Fortetting og transformasjon av sentrumsområdene er et grep som bygger opp under nasjonale forventninger til arealplanlegging i tråd med Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging (SPR-BATP). Dette grepet må også ses sammen med planens føringer om å samle offentlige tjenester og handel, slik at sentrumsfunksjonen til de tre byene blir løftet. Dette vil redusere behovet for persontransport, og bedre tilbudet for både boliger og tjenester til en aldrende befolkning.

I planprogrammet skrives det at man ønsker å styrke de tre byene, og utvikle dem videre. Samtidig er det et ønske å støtte opp om utviklingen av allerede etablerte tettsteder i hele kommunen. Dette er en balansegang som kan være utfordrende, og som er en av de uttalte utfordringene kommunen har i dag. Det spredte utbyggingsmønsteret som har utviklet seg over tid, har gått på bekostning av

naturområder, strandsonen og dyrka mark. Utviklingen har ført til en lav tetthet av boliger i byene, og en stor spredning av tilbudene. For å sikre en utvikling i tråd med statlige og regionale retningslinjer, bør kommunen vurdere en mer konkret satsning på de tre byene. Nærsentrene bør begrenses til å betjene eget nærområde, og på den måten løfte og styrke grepene som gjøres i de tre byene. Kompakte byer reduserer transportbehov, bevarer sammenhengende grøntområder rundt byene, og gir en levende og mangfoldig by gjennom funksjonsblanding av boliger, service og næring. Et av hovedmålene i SPR-BATP er at utbyggingsmønster og transportsystem bør fremme utvikling av kompakte byer og tettsteder, redusere transportbehovet og legge til rette for klima- og miljøvennlige transportformer. Videre påpekes det at potensialet for fortetting og transformasjon bør utnyttes før nye utbyggingsområder tas i bruk. Nye utbyggingsområder bør styres mot sentrumsnære områder med mulighet for utbygging med mindre arealkonflikter.

Fritidsbolig og turisme

Gjeldende kommuneplan har 630 daa ledig areal til fritidsbebyggelse. Flere områder for fritidsbebyggelse har ligget ubenyttet gjennom flere kommuneplanperioder. Likevel har kommunestyret gjort et verbalvedtak om at det skal legges til rette for bygging av flere fritidsboliger i kommuneplanens arealdel.

På oppdrag fra Kommunal- og distriktsdepartementet har Norsk institutt for naturforskning (NINA) kartlagt tomtereserven for fritidsbebyggelse i gjeldende kommunale arealplaner. Deres rapport ble publisert i 2022, og viste at gjeldende arealplaner på kommunalt nivå legger til rette for mer enn en dobling av antall fritidsboliger sammenlignet med dagens 484 959 fritidsboliger.

Fritidsbebyggelse kommer ofte i konflikt med jordvern, natur og strandsonen fordi man ønsker naturskjønne omgivelser, nærhet til vann og rekreasjonsopplevelser på havet. Dette ble svært tydelig i NINA sin rapport, hvor det blant annet vises til at 50 % av de avsatte arealene til fritidsbebyggelse ligger i natur som i dag har få eller ingen inngrep.

I henhold til de statlige planretningslinjene for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjø er Karmøy kommune en sone 2-kommune, hvor presset på arealene anses som stort. I sone 2 bør det være en restriktiv holdning til nye fritidsboliger og vesentlig utvidelse av eksisterende fritidsboliger i områder av kommunen med press. Kommunen bør innføre bestemmelser i kommuneplanen for størrelse og standard for fritidsboliger i strandsonen.

De nye nasjonale forventningene, vedtatt 20.06.2023, er tydelige når det gjelder fritidsboligområder. I regjeringens forventning nummer 57 skrives det følgende;

Potensialet for fortetting eller utvidelse av eksisterende fritidsboligområder vurderes før det legges til rette for utbygging i nye områder, særlig der det er utbyggingspress. Ny fritidsbebyggelse i og over skoggrensen og på myr bør unngås.

Vi forventer derfor at kommunen gjør en konkret vurdering av de arealreservene de allerede har for formålet, og vurderer hvilke som er egnet ut fra gjeldende nasjonale og regionale føringer både for natur, jordvern og strandsonen. Kommunen bør vurdere fortetting av eksisterende areal før nye områder til fritidsboliger legges inn i planen. For planlegging av arealer avsatt til fritidsbebyggelse anbefaler vi at kommunen tar i bruk Kommunal og distriktsdepartementet sin [Rettleiar om planlegging av fritidsbustader](#).

Næring og arealkrevende handel

Karmøy kommune har en arealreserve på 3000 daa til formål næring og arealkrevende handel. I oversendelsen peker kommunen på at en stor del av næringsområdene har åpnet for publikumsrettede funksjoner som detaljhandel, service og tjenesteyting, og arbeidsplassintensiv virksomhet (kontoretableringer) uten at de har noen tilknytning til senterstrukturen. Denne utviklingen svekker byene og tettstedenes attraktivitet og utviklingsmuligheter og genererer mye unødvendig biltrafikk. For å plassere næringsarealene mest hensiktsmessig skal kommunen i arbeidet med rullering av kommuneplanen utføre en ABC-kartlegging av næringsområdene. Dette arbeidet vil belyse viktige problemstillinger inn mot kommuneplanens arealdel. Kommunen påpeker selv at hovedfokuset skal rettes mot forvaltning og planlegging av eksisterende arealer, og at kommunen skal vurdere tilbakeføring av urealiserte areal til LNF-formål. Dette er et godt grep i tråd med de nasjonale forventningene til kommuneplanens arbeid.

Særlig om Husøy og regulering av lukt

Et av de viktigste næringsområdene i kommunen er Husøy, som også er viktig i et regionalt perspektiv. På Husøy er det flere bedrifter som har luktutslipp fra sin virksomhet. Statsforvalteren er forurensningsmyndighet og regulerer lukt i utslippstillatelsen til de enkelte bedriftene. Karmsund Protein, Pelagia Karmsund Fiskemel, BioMar og Seagarden har alle en utslippstillatelse hvor det er fastsatt en grenseverdi for lukt. Når Statsforvalteren fastsetter grenseverdier for utslipp, betyr dette at utslipp innenfor denne grenseverdien anses som lovlig forurensning. Alle bedriftene har dokumentert at luktutslippene ligger innenfor deres respektive grenseverdier for lukt. Likevel fører summen av utslippene til økt belastning for naboene.

I forbindelse med helsekonsekvensutredningen som ble gjennomført i 2022, ble det gjort spredningsberegninger for det totale luktutslippet ved Husøy. Resultatet viste at ingen naboer utsettes for luktkonsentrasjoner over 1 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Likevel fremgår det av helsekonsekvensutredningen at 35 % av befolkningen ved Husøy oppgir at deres trivsel påvirkes i svært stor eller i ganske stor grad.

Immisjonsgrensene som allerede er fastsatt for de eksisterende bedriftene på Husøy, innebærer også at den totale luktbelastningen i området kan øke betraktelig, men fortsatt være ansett som lovlig forurensning. Selv om de enkelte bedriftene på Husøy kun trenger å forholde seg til sine respektive immisjonsgrenser, så må Statsforvalteren som forurensningsmyndighet også ta hensyn til den totale luktbelastningen som i teorien er tillatt ved Husøy. Vi regulerer lukt av hensyn til omkringliggende naboer. Som følge av dette må vi derfor legge vekt på naboene sin opplevelse av lukt når vi vurderer etablering av ny aktivitet som har luktutslipp ved Husøy. Så lenge det ikke finnes en felles immisjonsgrense for hele industriområdet, er det i praksis Statsforvalteren som fastsetter hvor mye samlet luktutslipp som er tillatt ved Husøy når vi gir utslippstillatelse til bedrifter. Dette er ikke gunstig, ettersom den totale mengden luktutslipp som er lovlig vil øke når nye bedrifter etablerer seg på Husøy. Antall bedrifter med luktutslipp og eksisterende nabokonflikter gjør at det kan bli vanskelig å tillate flere bedrifter med luktutslipp.

En felles immisjonsgrense for hele industriområdet vil bidra til forutsigbarhet for naboer, ettersom det vil være en fastsatt grenseverdi for luktutslipp ved Husøy uavhengig av fremtidig utvikling av industriområdet. Videre vil det forenkle saksbehandlingen for nye bedrifter som vil etablere seg på Husøy. I tillegg vil det tydeliggjøre ovenfor nye bedrifter hvilket overordnet krav som gjelder for luktutslipp, og bedriftene kan dimensjonere produksjon og renseanlegg deretter.

Avslutningsvis vil det også være naturlig at kommunen ivaretar den totale belastningen ved Husøy, ettersom kommunen er ansvarlig for den overordnede utviklingen av området. Dersom kommunen

ønsker å videreutvikle industriområdet, er det viktig å også tydeliggjøre den samlede belastningen som aksepteres fra industrien. Vi anbefaler at kommunen vurderer om dette kan løses gjennom kommuneplanen eller en samlet reguleringsplan for område.

Landbruk

Landbruks- natur- og friluftsområdene utgjør en stor del av det totale arealet på Karmøy. Mye utbygging i kommunens by- og tettstedsområder og økt befolkningsvekst gjør at de grønne områdene utgjør en særlig viktig funksjon som tur- og rekreasjonsområde for befolkningen.

Kommunedirektøren oppfatter at jordvern står høyt på den politiske agendaen. Karmøy kommune har både en planstrategi som sier noe om jordvern, en jordvernstrategi fra 2019 og verbalpunkt i forbindelse med budsjettbehandling for 2023 som viser at Karmøy kommune ønsker å være en foregangskommune på vern av arealressurser. Det er gledelig at Karmøy kommune setter jordvern på dagsorden. Dette er i tråd med nye og skjerpede regionale- og nasjonale føringer knyttet til jordvern.

Det er i sommer vedtatt en ny Nasjonal jordvernstrategi. Strategien har et nytt og skjerpet mål for omdisponering av matjord, og nye konkrete tiltak for å nå dette målet. Målet for omdisponering av dyrka jord er nå satt til maksimalt 2000 dekar pr år. Fylkestinget har i juni 2023 revidert det regionale jordvernålet fra maksimalt 400 til 200 dekar omdisponering av dyrka jord i året. Dette må igjen føre til en innskjerping på kommunalt nivå, i dette ligger også å vurdere tilbakeføring av tidligere godkjent utbyggingsareal til landbruksformål. Vi vil i denne forbindelse oppfordre kommunen til å sette seg et konkret, tallfestet jordvernsmål på hvor mye kommunen maksimalt kan godkjenne når det gjelder omdisponering av jordbruksareal. Dette må kommunen ta stilling til i forhold til ledige arealreserver både opp mot bolig- og næringsareal, og fremtidige infrastrukturprosjekter. Dersom ambisjonen er å omdisponere og bygge ned minst mulig jordbruksareal, og det er kartlagt store arealreserver til utbyggingsformål, bør det fokuseres på hvordan økonomisere og utnytte disse best mulig for å ha lavest mulig omdisponering og årlig fysisk nedbygging. Vi anbefaler at kommunen bruker definisjonene i veilederen «Arealplanlegging på Jærsk» ved fastsetting av mål. På s. 57 er det retningslinjer for hvordan kommunen kan tallfeste et kommunalt jordvernsmål. Vi inviterer gjerne til videre dialog om dette ved revisjon av arealdelen til kommuneplanen.

Vannforvaltning

Måten vi bruker arealene våre på påvirker vassdragene, grunnvannet og sjøen rundt oss. Vannmiljø er derfor relevant i de fleste arealplaner.

Vannets betydning har medført at det har fått særlig beskyttelse gjennom innføringen av vannforskriften i norsk regelverk. Formålet i vannforskriften er å sikre helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannmiljøet, og om nødvendig iverksette forebyggende eller forbedrende miljøtiltak. Det overordna målet i vannforskriften §§ 4 til 6 er at alt vann skal ha god tilstand, både økologisk og kjemisk. Det er derfor et generelt forbud mot inngrep som kan medføre forringelse av vannet. Det er kun på strenge vilkår, i medhold av vannforskriften §12, at det unntaksvis kan åpnes for ny aktivitet eller inngrep som fører til forringelse av tilstanden eller at miljømålene ikke nås.

I Karmøy kommune er blant annet Karmsundet vurdert til å være i tilstandsklasse «moderat» og den kjemiske tilstanden «dårlig». Ifølge vann-nett er nye tiltak vurdert som nødvendig for å nå god miljøtilstand, og det er risiko for at målet ikke nås. Vannforskriften begrenser derfor adgangen til å gi utslippstillatelse til vann til ny aktivitet, jf. vannforskriften §§ 4-6 og § 12. Det kan blant annet ikke gis tillatelse til ny industriaktivitet dersom det fører til at miljømål ikke kan nås. En forutsetning for å

kunne tillate flere utslipp (f.eks på Husøy), er at dagens utslipp reduseres. Dette må vurderes særskilt.

Arealdelen skal benyttes som planleggingsverktøy for å forhindre at arealbruksendringer forringer vannet. Et av de viktigste grepene kommunen kan gjøre for vannmiljø på overordnet nivå er å sørge for at lokalisering av ny utbygging og tiltak ikke forringer vannforekomster som elver, innsjøer, bekker, grunnvann eller kystvann. Gode alternativvurderinger for arealbruk er derfor viktig. De regionale vannforvaltningsplanene skal legges til grunn i arbeidet, de inneholder bl.a. planretningslinjer som kan være til god hjelp i arbeidet.

I kommuneplanens arealdel bør kommunen synliggjøre hvordan den skal:

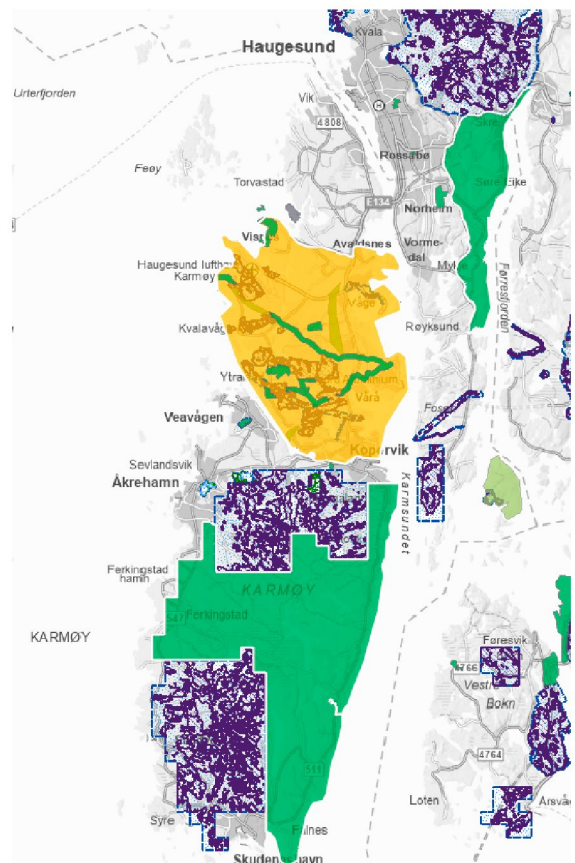
- følge opp miljømålene i vannforskriften og regional vannforvaltningsplan, og hvilke virkninger planforslaget antas å kunne ha på miljøtilstanden.
- ivareta vann med særlig beskyttelse (drikkevann, badeplasser, naturvern)
- sikre naturverdier og god miljøtilstand i vann
- bidra til forbedring av vannmiljø i elver, innsjøer, grunnvann eller kystvann som allerede er forringet
- ivareta vannmiljø ved å fastsette arealformål og hensynsoner med bestemmelser og retningslinjer som er egnet til dette formålet

Naturmangfold

Karmøy kommune har en rik og betydningsfull natur. Dette gjenspeiles av de ti naturreservatene i kommunen og områdene vest på Karmøy og ved Avaldsnes hvor det er varslet oppstart på verneprosess.

I tillegg til at kommunen har flere områder som er omfattet av vern, har kommunen også områder med et rikt og unikt naturmangfold. Et av disse unike områdene som vi ønsker å trekke frem i denne sammenheng er Haugavågen. Havforskningsinstituttet publiserte nylig en rapport om kartlegging av flatøstersbestanden i Rogaland¹. Denne rapporten viste at Haugavågen representerer kanskje Europas nordligste og mest intakte, sykdomsfrie og naturlig reproduserende flatøstersbestand. Haugavågen blir i rapporten ansett som en særs unik lokalitet i norsk natur og svært bevaringsverdig. Vi vil oppfordre kommunen til å legge en hensynssone over dette området i kommuneplanen, for å sikre videre bevaring av dette unike habitatet.

For å kunne forvalte naturmangfoldet i kommunen på en god måte er kartlegging viktig. Karmøy kommune har gjennom de siste årene gjennomgått flere runder med kartlegging etter NiN. I figur 1 vises

Figur 1. Områder som er kartlagt etter NiN (grønt og blått), og områder som er spilt inn til miljødirektoratet for kartlegging i 2024 (gult)

¹ Kartlegging av østersbestander i Rogaland i 2021 og 2023 - innsamling av data som grunnlag for bestandsforvaltning. Rapport fra havforskningen ISSN:1893-4536. 13.11.2023.

områdene som er kartlagt i blått, områdene som ble kartlagt på oppdrag av Miljødirektoratet i år i grønt, og områder som Statsforvalteren i Rogaland har spilt inn for kartlegging i gult. Områder hvor man forventer et rikt naturmangfold, og som ikke er kartlagt eller vil bli kartlagt er derfor begrenset. Vi ønsker å oppfordre kommunen til å gjennomgå disse arealene og vurdere om kommunen selv kan igangsette kartlegging av de gjenværende arealene. På den måten vil kartleggingsgrunnlaget for naturtyper være komplett for hele kommunen før planen skal ut til offentlig ettersyn i 2025.

Innspill fra faggruppe gravplass

Planprogrammet har blitt sendt på høring til sektormyndigheten for gravplass som er lokalisert hos Statsforvalteren i Vestfold og Telemark. Vi har samordnet vår uttale, og her følger deres innspill.

Gravplasser har et spesielt vern

Gravplasser har en spesiell funksjon som minneste for de døde, sted for sorg-bearbeidelse, og sted for gjennomføring av gravferd/ begravelse. Gravplassene skal holdes i hevd og forvaltes med den orden og verdighet som dens egenart tilsier, jf. gravplassforskriften § 1. Det må derfor ikke komme aktivitet, bygg eller anlegg i nabolaget til en gravplass, som kommer i konflikt med dette formål. Av samme hensyn skal/bør gravplass skjermes mot sjenerende innsyn og støy. Se videre i gravplassforskriften §§ 2 og 7.

Strategi/planlegging for gravplasser (gravplassmelding/temaplan)

Kommunen har ansvaret for at det er nok areal til gravplasser for innbyggerne, jf. gravplassloven § 2. Kommunen bør derfor i samarbeid med lokal gravplassmyndighet lage en egen plan for status og behov for gravplasser. Temaplanen kan oppdateres/rulleres samtidig med ordinær kommuneplanlegging. Behov for gravplassareal kan også inngå som del av kommunens planstrategi (pbl. § 10-1). Dersom det legges opp til befolkningsvekst og fortetting, bør gravplassstilbud, og nærhet til gravplass, være en naturlig del strategien/planleggingen. Gravplasskapasiteten i kommunen kan også variere. Noen kan ha stor kapasitet, og andre ikke. Kan hende det finnes gravplassareal som kan gå ut av bruk, eller gå ut som avsatt areal i arealplan/reguleringsplan? Ved behov for nytt gravplassareal, eller utviding, må gravplass ha egnet jordbunnsforhold (god nedbryting) og ikke ha for stor hellingsgrad. Skred- og flomfare må vurderes. Se også:

<https://www.gravplassveileder.no/nb/stedet/gravplassmelding/>.

Planbestemmelse om gravplass

Vi anbefaler egne planbestemmelser om hensynene nevnt over i kommuneplanens arealdel. Dette kan også gjøres med en hensynsone eller buffersone i plankartet.

Grav- og urnelund som arealformål

Areal som er i bruk som gravplass, eller planlegges for der, bør ha grav- og urnelund som arealformål.

Endring av gravplass

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark skal godkjenne ny, utvidelse eller nedleggelse av gravplass. Se gravplassloven § 4. Se også: <https://www.statsforvalteren.no/nb/vestfold-og-telemark/gravplassmyndighet/anleggelse-eller-endring-av-gravplass/>.

FNs bærekraftsmål

Gravplasser vil naturlig inngå i strategien/planleggingen for å nå FNs bærekraftsmål, for eksempel delmål 11 og 15.

Klima

Dette vil sannsynligvis være siste rullering av kommuneplanens arealdel før klimalovens vedtatte målsetning om utslippskutt på 55 % innen 2030 skal være nådd. Vi anbefaler derfor at klimagassutslipp og planlegging i tråd med denne målsetningen får et særlig fokus, og at det i tillegg legges føringer for måloppnåelse mot lavutslippssamfunnet i 2050. Klimautvalget 2050 viser til at beslutninger som tas i dag, og særlig beslutninger som har effekt i lang tid, som for eksempel arealplanlegging, må være i tråd med prinsippene i lavutslippssamfunnet. Derfor er det helt avgjørende for Norges måloppnåelse at kommunale planer utarbeides i tråd med utviklingen mot et lavutslippssamfunn i 2050

Vi viser til landsstatistikken for arealreserver til bolig på jordbruksarealer. Jordbruksareal på organisk jord er betegnet som karbonrike arealer. Vi minner om at nedbygging av disse arealene, selv om de er avsatt eller regulert, vil ha en sterkt negativ effekt på både landbruks-, klima- og beredskaps-hensyn. Kommunen har klare retningslinjer for å unngå omdisponering og nedbygging av denne typen arealer gjennom statlige planretningslinjer, jordvernmål og nasjonale forventinger til regional og kommunal planlegging. I tillegg vil det vanskeliggjøre nasjonale klimamål. Vi vil derfor berømme kommunen for planlagte utredninger, vurderinger og undersøkelser som er planlagt i planprogrammet, og håper dette vil medføre en arealforvaltning som i større grad er i tråd med overnevnte nasjonale føringer. Vi minner i denne sammenheng om kartlegginger av karbonrike areal gjort i regi av Rogaland fylkeskommunen og Nibio: <https://nibio.brage.unit.no/nibio-xmlui/handle/11250/3099196>. Ulike kartlag derfra ligger på www.temakart-rogaland, under kategorien «Aktuelle analyser». Det er verdt å sjekke ut før en får utført andre overlappende utredninger.

Av hensyn til klima ønsker vi særlig å rose kommunen for planene om å legge til rette for gode mobilitetsløsninger. Dette kan gi positive effekter på arealbruk, bevaring av naturmangfold og reduksjon i klimagassutslipp. Særlig vil dette gi gode utslag dersom det kombineres med kommunens plan om å undersøke hva som er en bærekraftig og fremtidsrettet senterstruktur, og å kartlegge besøksintensiv og arealintensiv virksomhet i tilknytning til by, tettsted og bygd.

Vi vil også berømme planen om å kartlegge karbonrike arealer, og vil sterkt støtte at man også skal gå gjennom dagens utbyggingsområder som er i strid med disse. Vi vil likevel minne om at arealer som ikke klassifiseres som karbonrike, også kan ha viktige funksjoner for naturmangfold, karbonlagring og -opptak og klimatilpasning.

Vi anbefaler at punktet om å "vurdere arealinnspill om nye utbyggingsområder opp mot overordnede føringer og strategier, LNFK-kartlegging og øvrig kunnskap" også bør inneholde en setning om at nye arealinnspill skal være i tråd med klimaloven, og ikke bidra til å vanskeliggjøre måloppnåelse av norske klimaforpliktelser. Dette punktet anbefaler vi også under det liknende punktet fritidsbebyggelse og turisme.

Å vurdere fortettingspotensial er en god måte å begrense omdisponering av naturområder, og å utnytte kommunens eksisterende infrastruktur bedre på. Det gir gode effekter på klima og miljø, og på kommuneøkonomien.

Vi ser at kommunen planlegger å utarbeide en plan for klima, miljø og energi i 2024. Vi anbefaler at planen utarbeides i forkant av arealdelen i kommunen, og at planens retningslinjer og føringer innarbeides i kommunens overordnede planverk. Dette vil sørge for at viktige klima- og miljøhensyn ivaretas i planprosessen. Vi anbefaler også at den planlagte klima-, miljø- og energiplanen får status som kommunedelplan.

Bærekraftige velferdssamfunn – Folkehelsehensyn i arealplanlegging

Et kunnskapsbasert, systematisk og langsiktig folkehelsearbeid, og hvordan kommunen velger å disponere areal legger avgjørende premisser for hvordan en skal lykkes med å få en bærekraftig og aldersvennlig samfunnsutvikling. Det er positivt at Karmøy kommune gjør en så tydelig kobling mellom folkehelse og kommuneplanens arealdel, og at demografiutfordringene med et økt antall eldre adresseres i planprogrammet.

Statsforvalteren vil bemerke at dokumentet "Oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer 2020" legges til grunn i arbeidet med planprogrammet. Vi minner om at kommunen i forbindelse med planstrategi er pålagt å utarbeide ny oversikt over befolkningens helsetilstand og påvirkningsfaktorer. Jf. Lov om folkehelsearbeid §§ 5 og 6. Det er viktig at nytt oversiktsdokument tas med i videre arbeid med planprogrammet og kommuneplanens arealdel.

Samfunnssikkerhet

«Hvordan når vi målene» har flere gode tiltak når det gjelder samfunnssikkerhet. Klimascenario for havnivåstigning og bølger skal følges opp med bestemmelser, noe som vil være nyttig for videre planlegging langs kysten fremover. I den forbindelse vil vi minne om at det jobbes med å oppdatere framskrivingene for havnivå basert på den 6. hovedrapporten for FNs klimapanel. Nye tall vil etter planen foreligge våren 2024 (<https://www.kartverket.no/til-sjos/se-havniva/havniva/framtidig-havniva-langs-norskekysten>). I kommuneplanarbeidet bør kommunen også vurdere hvilken risiko de vil legge seg på når det gjelder havnivåstigning, og om de vil bruke marginer i tillegg til de nasjonale tallene fra veilederne. Det er viktig at kommunen tar eierskap til risikoen og usikkerheten som ligger i modelleringer av langsomme, men uforutsigbare og langsiktige konsekvenser av klimaendringene.

Vi støtter at kommunen vurderer utvidelse av grønnstrukturen med bakgrunn i temaplan for overvann. Bevaring og restaurering av natur er en viktig strategi for å håndtere klimaendringene, ved f.eks. å minske risiko for flom og overvann. Fokus på økosystemtjenester, naturbaserte løsninger for overvannshåndtering og kartlegging av myrer er positivt også i et samfunnssikkerhetsperspektiv.

Det er positivt at kommunen tydeliggjør plan og bygningslovens krav til risiko- og sårbarhetsanalyser, og at analysene i arealplanen skal bygge på den helhetlige risikoanalysen for kommunen (kommune-ROS). Statsforvalteren har nå helhetlig ROS for Karmøy på høring, og har avdekket svakheter i analysen. Slik analysen foreligger vil det være vanskelig å benytte denne som et grunnlag for videre analyser av arealendringer. Her vil vi vise til høringsuttalelse til helhetlig ROS, som blir sendt separat. Vår anbefaling er at helhetlig ROS gjennomgås på nytt. Et grundigere arbeid med den overordnede risikoanalysen vil redusere arbeid og feil i analysene til arealplanarbeidet.

Kommunen siterer rundskriv H-5/18 Samfunnssikkerhet i planlegging og byggesaksbehandling: «Funnene i ROS- analysen skal følges opp med plangrep som hensynssoner og bestemmelser som er nødvendige for å avverge skade og tap». Vi vil også minne om at risikoanalysene til de enkelte områder skal konkludere med om arealet er egnet eller ikke til det planlagte utbyggingsformålet.

NVE ferdigstiller i disse dager et nytt aktsomhetskart for marin leire, som bør legges til grunn for ROS-analysen og eventuelle hensynssoner i arealdelen.

Hensynssoner med bestemmelser rundt storulykkes virksomheter og drikkevannskilder må inn i plankartet. Med bakgrunn i både den sikkerhetspolitiske situasjonen og kriminalitetsforebygging, bør ikke eksplosivlager vises i kartet.

Medvirkning

Medvirkning for kommunens innbyggere er viktig. Vi viser her også til kommunens særlige ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, herunder barn og unge, jf. pbl. § 5-1. I den forbindelse vil vi henvise til Barneombudets [Medvirkningshåndbok](#), utarbeidet av barn og unge.

Vi anbefaler bruk av regionalt planforum underveis i planprosessen. Dette kan særlig være nyttig for diskusjon av konkrete problemstillinger i planen, og vi oppfordrer derfor kommunen til å melde inn tydelige spørsmål og behov for avklaringer i forkant av planforumet

Vi ønsker lykke til med det videre arbeidet, og ser fram til å få planforslaget på høring når dette er klart. Vi bidrar gjerne med råd og veiledning underveis i planprosessen hvis det er behov for det.

Med hilsen

Bent Høie (e.f.)
statsforvalter

Marit Sundsvik Bendixen
fylkesmiljøvernssjef

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Rogaland fylkeskommune

Postboks 130

4001

Stavanger